

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Maďarská republika

[Všeobecné informácie o krajine](#)

2019

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Rok 2018 môžeme charakterizovať z hľadiska ekonomiky Maďarska (HU) ako najlepší rok za posledných 10 rokov. V roku 2018 maďarské hospodárstvo dosiahlo rast HDP 4,6%, čo je 2 krát viac ako je európsky priemer. Cyklus rastu pravdepodobne dosiahol svoj vrchol, pričom tento rok sa spomalí a rast bude nižší ako sa očakávalo - 3,4%. Domáca spotreba bude aj naďalej hlavnou hnacou silou. Dôvodom nižšieho rastu bude výrazne nižšia dynamika zdrojov pochádzajúcich z EÚ. V blízkej budúcnosti sa má spomaliť aj rast EÚ a prognózy sú stále viac pesimistickejšie. Vďaka prílevu finančných prostriedkov z kohéznych fondov EÚ a zároveň v dôsledku poklesu svetových cien energií sa hospodárstvo HU vyvíjalo pozitívne. Motorom pre rast hospodárstva HU bola domáca spotreba (ktorá sa medziročne zvýšila približne o 6% a tvorba hrubého fixného kapitálu vzrástla o 15%). Maďarský rast HDP je za Poľskom, Lotyšskom na 3. mieste v rámci EÚ. Ročný rast HDP 4,6% bol oveľa vyšší ako sa očakávalo. Pôvodná predpoveď bola 3,8%. V roku 2019 budú transfery z EÚ naďalej rásť, a vytvoria rast investícií okolo 5%. Investície do fixného kapitálu rástli. HU je na 8. mieste vo svete ako najobľúbenejšia investičná destinácia. Súčasnú ekonomickú prostredie láka investorov a robí ju atraktívnou pre investorov. V minulom roku zrealizovalo 121 zahraničných investorov svoje investičné projekty v 4,28 mld. eur, čím bolo vytvorených 17 500 pracovných miest. Najväčšie PZI pochádzali z JK, USA a Nemecka. Súkromné investície boli podporované nedávnymi zníženiami dane z príjmov právnických osôb a nízkymi výpožičnými nákladmi. Investície vrástli o 15%. HU má jednu z najnižších daní z príjmov fyzických osôb ako aj právnických osôb a stále klesajú odvody do sociálneho fondu 17,5%. V roku 2018 sa zvýšili mzdy o 11% a pre rok 2019 je odhad 9%. V HU rastú platy už piaty rok za sebou, čo však znamená, že miera skutočných zárobkov rastie rýchlejšie ako HDP, čo upozorňuje na skutočnosť, že je potrebné zvýšenie konkurencieschopnosti. Rastúce mzdy boli úzko prepojené s historicky najnižšou mierou nezamestnanosti a bol zaznamenaný nedostatok pracovných síl vo viacerých odvetviach hospodárstva. Spotrebiteľské ceny boli ovplyvnené predovšetkým prudkým nárastom miezd v dôsledku postupného zvyšovania minimálnej mzdy ako aj nedostatkom pracovných síl.

V októbri klesla inflácia z 3,8% na 2,7% do decembra, čo bolo spôsobené hlavne poklesom ceny pohonných hmôt o 12%. Takáto inflácia bola tretia najvyššia v rámci EÚ a preto MNB (Národná banka HU) musela sprítniť menovú politiku. Následne sa forint posilnil o 1,5%. Čo sa týka maďarských verejných financií v decembri bol prebytok 1,26 mld. Euro (v roku 2017 bol deficit takmer 600 mil.eur). Prebytok nastal hlavne tým, že transfery z EÚ prišli v poslednom mesiaci a predstavovali takmer polovicu ročnej sumy. Požiadavkou EÚ stále zostáva zníženie deficitu s cieľom znížiť verejný dlh, ktorý bol v roku 2018 oveľa nižší 72% v porovnaní s rokom 2017 73,3%.

Môžeme skonštatovať, že HU aktuálne dosiahlo vrchol hospodárskeho cyklu v roku 2018 a v nasledovnom období sa očakáva jeho zhoršenie z hľadiska rastu, inflácie a vonkajších faktorov. Ekonomika HU začala vykazovať známky prehriatia s historicky najnižšími hodnotami nezamestnanosti, stabilne rastúcou mierou inflácie a obrate vo vonkajšej rovnováhe. Zároveň aj ekonomický model V. Orbána začal vykazovať niektoré známky zraniteľnosti ako napr. nedostatok pracovných síl, nerovnomerné rozdelenie zisku nové politické návrhy zamerané na obmedzenie práv pracujúcich, čo spôsobovalo sociálne napätie. Makroekonomická realita sa začala výrazne meniť. Inflácia, ktorá dočasne prekonáva cieľ

3%, sa stala akútnejšou výzvou ako deflácia. Forint naďalej stráca hodnotu voči euru. Celková úroková sadzba uzavrela rok tesne pod 1%.

Rast reálneho HDP v roku 2018 dosiahol medziročnú úroveň 4,3%. Tento rast bol najvyšší za posledných 13 rokov. Údaje o raste prekonalí minulé prognózy a zaradili Maďarsko do prvej päťky rastu EÚ-28, aj keď zaostáva za Poľskom a Lotyšskom. Expanzia bola podnietená službami, ako aj obchodom, stravovacími službami a cestovným ruchom, ktorý v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástol o 6,9%.

Menová oblasť

Menová politika bola v roku 2018 uvoľnená a stimuly by mali byť zrušené postupne. Centrálna banka udržiavala medzibankové sadzby na veľmi nízkej úrovni likvidity - koľko. Hoci nominálne úrokové miery sa počas roka mierne zvýšili. Ďalšie politické opatrenia, ktoré prijala centrálna banka vyslala zmiešané signály. Centrálna banka opustila nástroje určené na ovplyvnenie úrokov a obnovila svoj program rastu pre malé a stredné podniky, ktorým budú poskytnuté lacné úvery s pevnou úrokovou sadzbou. Zvyšujúci sa rozdiel medzi globálnou a miestnou úrokovou sadzbou prispeli k znehodnoteniu meny v roku 2018.

Verejné financie

Fiškálna politika sa v posledných rokoch stala procyklickou. Maďarsko zaznamenalo jednu z najrýchlejších mier rastu HDP. Namiesto budovania rezerv verejných financií na zlé časy sa rozpočtový deficit zvýšil z 1,6% HDP v roku 2016 na približne 2,2% v roku 2018 celkovo 2,9 mld.eur, jeden medzi najvyššími v EÚ. Podľa údajov zostavených na základe metodologických požiadaviek systému národných účtov (ESA 2010) predstavovali príjmy vládneho sektora 58. mil. eur a jeho výdavky 61 mil. eur. V porovnaní s rokom 2017 vzrástli príjmy o 8,5% a výdavky o 8,6%. Zatiaľ čo hlavné daňové základy rástli rýchlejšie ako HDP, vládne výdavky rástli ešte rýchlejšie, najmä v dôsledku zvýšených verejných investícií. Časť cyklických príjmov sa použila na financovanie daňových škrtov na sociálnych príspevkoch zamestnávateľov. Okrem toho verejné investície rástli rýchlo a predpokladá sa, že v rokoch 2019 - 2020 prekročia 6% HDP. Očakáva sa, že štrukturálny deficit sa v roku 2019 zlepší o 0,5% na 3,25%. Verejný dlh je vysoký na úrovni nad 72% HDP. Deficit verejných financií zostal v roku 2018 napriek viacerým expanzívnym prvkom v rozpočte.

Zahraničný obchod

Hospodárstvo Maďarska je veľmi otvorené. Najväčší podiel na vývoze a dovoze má odvetvie automobilov a náhradných dielov. Medzi hlavné exporty Maďarska patria aj stroje a stroje na spracovanie údajov, medzi hlavné dovozy patria elektronické obvody a ropné produkty. Hodnota vývozu sa v roku 2018 zvýšila na 104,8 mld.eur, zatiaľ čo dovoz dosiahol 99,3 mld. eur, čo viedlo k aktívnemu saldu zahraničného obchodu 5,5 mld. eur.

Dovoz sa v roku 2018 zvýšil takmer o 7%, pričom vývoz vzrástol o 4,3% a dosiahol ďalšiu rekordnú úroveň v histórii.

Cestovný ruch

Cestovný ruch je jedným z najväčších sektorov maďarského hospodárstva. Minulý rok navštívilo Maďarsko 16 mil. zahraničných turistov, ktorí minuli v HU 5,5 mld. eur.

Celkový príspevok cestovného ruchu k HDP bol v roku 2018 až 8% a očakáva sa jeho rast na 10%, čo je značný rast. V budúcnosti sa nezvýši len hospodársky vplyv cestovného ruchu, ale aj jeho vplyv na oblasť zamestnanosti. V skutočnosti cestovný ruch poskytol v roku 2017 157 000 pracovných miest, čo predstavuje 3,5% celkovej zamestnanosti v krajine. V roku 2018 vzrástla zamestnanosť v oblasti cestovného ruchu a môže sa rozšíriť o ďalších 2,7%, pričom do roku 2028 sa v tomto sektore vytvorí 186 000 pracovných miest.

Makroekonomické ukazovatele Maďarska

		2017	2018	2019 odhad
Rast HDP (%)	HU	4,1	4,3	3,4
	SK	3,4	4,2	
HDP per capita	HU	14 264	15 923	
	SK	17 655	19 642	
Miera inflácie (%)	HU	2,4	3,0	3,3
	SK	1,4	2,5	
Miera nezamestnanosti (%)	HU	4,2	3,6	3,3
	SK	8,1	6,6	
Rozpočtový deficit	HU	-2,2	-2,4	-1,9
	SK	-1,0	-0,83	
Verejný dlh (% HDP)	HU	73,3	72,9	70,3
	SK	50,9	49,95	

Zdroj: www.ksh.hu

Rating HU

	Maďarsko
<u>Standard&Poor</u> s	<u>BBB stabilný</u>
<u>Moody</u> s	<u>Baa3 stabilný</u>
<u>Fitch Rating</u>	<u>BBB pozitívny</u>

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Priemysel

Maďarsko sa stáva strategickým hráčom v ekonomike strednej a východnej Európy. Záujem vlády HU je spraviť z Maďarska vďaka jeho priaznivému geografickému postaveniu potenciálne logistické a výrobné centrum v Európe. Je dobre prepojené so západnou Európou, cez krajinu prechádzajú štyri hlavné európske dopravné koridory a má ľahký prístup aj k verejným službám. Jeho strategická pozícia navyše umožňuje krajine priamy prístup do celého regiónu rozvíjajúcich sa trhov východnej Európy, ako aj na Balkán. HU má záujem o vedúcu regionálnu pozíciu v logistike a distribúcii, najmä v strednej a východnej Európe. Je tu prítomných niekoľko významných globálnych poskytovateľov logistických služieb, ktorí ponúkajú integrované riešenia dodávateľského reťazca. Medzi kľúčové sektory maďarského priemyslu patria tieto sektory:
 automobilový priemysel,

biotechnológia,
informačné technológie,
elektronika,
priemysel obnoviteľných zdrojov energie,
sektor zdieľaných služieb.

Automobilový priemysel je jedným z hlavných priemyselných odvetví Maďarska a vytvára takmer 21% celkového vývozu. V tomto sektore pôsobí viac ako 600 spoločností, ktoré zamestnávajú celkovo 100 000 ľudí. Štyria veľkí výrobcovia automobilového priemyslu majú výrobné zariadenia v krajine: Suzuki, Audi, Opel a Daimler. Sériová výroba automobilov Mercedes-Benz začala v marci 2012 v Kecskeméte. Audi od roku 2008 expanduje, a v Győri založila druhú najväčšiu továreň na výrobu motorov na svete a centrum pre výskum a vývoj. Rozsiahle investície OEM výrobcov pritiahli mnohých výrobcov zariadení a iných dodávateľov. Malé a stredné lokálne automobilové spoločnosti sa tiež stali stabilnými a strategickými partnermi lokálnych aj západoeurópskych výrobcov automobilov a dodávateľov. Spolupráca zástupcov automobilového priemyslu a vzdelávacích a akademických inštitúcií je silná a zameriava sa na výskum a vývoj. Početné nadnárodné spoločnosti zriadili v Maďarsku centrá výskumu a vývoja, vrátane spoločností Audi, Bosch, Knorr-Bremse, Thyssen-Krupp, Arvin Meritor, Denso, Continental, Visteon, WET, Draxlmaier, Edag, Temic Telefunken a ZF.

Elektronický priemysel je jedným z najväčších priemyselných odvetví v Maďarsku, ktorý tvorí 22% celkovej maďarskej výrobné výroby. Krajina je najväčším výrobcom elektroniky v regióne strednej a východnej Európy a poskytuje 26% celkovej regionálnej produkcie. V tomto sektore je zamestnaných približne 112 000 ľudí. Okrem niekoľkých prestížnych výrobcov OEM, šesť z top 10 poskytovateľov služieb elektronickej výroby (EMS) v Európe je prítomných v Maďarsku (Jabil, Flextronics, Foxconn, Sanmina, Zollner a Videoton). Niektoré spoločnosti, ako napríklad National Instruments a Jabil, tiež vykonávajú činnosti v oblasti výskumu a vývoja.

Farmaceutický priemysel so svojou storočnou tradíciou je jedným z najúčinnejších a najúspešnejších sektorov maďarského hospodárstva. S najrozvinutejšími farmaceutickými a biotechnologickými sektormi v strednej a východnej Európe je Maďarsko ideálnym základom pre spoločnosti zaoberajúce sa prírodnými vedami, ktoré plánujú ďalšiu expanziu v tomto regióne, alebo smerom k balkánskym štátom a vzdialenejším trhom vo východnej Európe a Ázii. Tento sektor priamo zamestnáva približne 15 000 ľudí. Väčšina spoločností sa nachádza v Budapešti, Debrecíne, Szegede a Pécsi.

Sektor IKT predstavuje 10% celkového HDP Maďarska a zamestnáva viac ako 100 000 ľudí. Na trhu telekomunikácií, IT outsourcingu, IT služieb a výroby softvéru a hardvéru sa v uplynulých rokoch rýchlo rozrástol maďarský IKT trh, ktorý vedie v oblasti výroby počítačov a komunikačných zariadení. Výroba hardvéru je silná v strednom Zadunajsku, vrátane NOKIA v Komárne a centrálného Maďarska (IBM vo Váci). Väčšina veľkých softvérových spoločností sa nachádza v Budapešti. Niekoľko IT spoločností prevádzkuje centrá technologických služieb a mnohé z nich premiestnili svoje aktivity v oblasti výskumu a vývoja do Maďarska.

Výskum a vývoj v oblasti IKT súvisí s viac ako štvrtinou celkových výdavkov na výskum a vývoj. Maďarsko sa stalo regionálnym inkubátorom pre vývoj softvéru vrátane softvéru na riadenie procesov, herných programov a geografických informačných technológií so

zameraním na navigačné systémy. Maďarskí vývojári softvéru dosiahli medzinárodný úspech v niekoľkých oblastiach, ako je ochrana pred vírusmi, bioinformatika a bezpečnosť IT. Prítomnosť a úspešné fungovanie spoločností ako Ericsson, Oracle a Gameloft sú dôkazom vysokej kvality IT v Maďarsku.

Sektor maďarských informačných a komunikačných technológií (IKT) tiež ukázal potenciál pre obrovský rast. Maďarsko je lídrom v oblasti výdavkov na IKT na obyvateľa a výdavkov na IKT ako percento HDP v regióne strednej a východnej Európy. Globálny príspevok maďarských firiem k tejto oblasti je všeobecne uznávaný.

Očakáva sa, že produkcia hardvéru, ako aj produkcia softvéru budú rásť s priemernou ročnou mierou rastu medzi 6% - 8%,.

Trh IT služieb sa tiež výrazne rozvíja, čo predstavuje približne 40% celkového trhu IT.

Potravinársky priemysel

Jeho podiel sa na produkcii maďarského priemyslu za posledné desaťročie znížil, potravinársky priemysel je stále jedným z najdôležitejších subsektorov hospodárstva.. Výnosy z vývozu sú nevyhnutné pre celkovú obchodnú bilanciu Maďarska. Maďarsko je jediným čistým vývozcom poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov v regióne strednej a východnej Európy. Priemysel produkuje 6% vývozu krajiny. Väčšina podnikov potravinárskeho priemyslu (viac ako 85%) sú mikropodniky, ktoré zamestnávajú menej ako 10 ľudí. Podiel zahraničného kapitálu v priemysle je 47%. Spracovávanie mäsa, kávy a čaju a výroba nealkoholických nápojov sú odvetviami s najvyšším podielom priamych zahraničných investícií v maďarskom potravinárskom priemysle. V tomto sektore dominujú nadnárodné spoločnosti zaoberajúce sa spracovaním rastlinného oleja a cukrárenskými výrobkami a občerstvením. Spolu je tu asi 200 veľkých výrobcov potravín, z ktorých dve tretiny vlastní zahraniční investori. Veľkí výrobcovia využívajú predovšetkým maďarské suroviny.

V prípade výroby strojov a zariadení, ako aj pri výrobe nápojov a rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (dve kategórie potravinárskeho priemyslu) bol zaznamenaný dvojciferný nárast produkcie.

Stavebný priemysel jeho produkcia sa zvýšila o 25% v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka. Aj naďalej sa očakáva ďalší rozvoj v oblasti stavebníctva vzhľadom na skutočnosť, že v Maďarsku je do roku 2023 k dispozícii veľký počet objednávok. Do konca roku 2023 budú všetky krajské mestá napojené na hlavné mesto prostredníctvom siete rýchlostných ciest. Vláda preto do roku 2020 poskytne celkovo 113 mil.eur na modernizáciu, rozšírenie kapacít a technologický rozvoj malých a stredných podnikov v stavebníctve. Minulý rok vláda vyčlenila 50 mil.eur pre MSP a tento rok budú môcť požiadať o ďalších 38 mil.eur.

Poľnohospodárstvo je jedným z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich agrárnych sektorov v Európe a za posledných 8 rokov vzrástlo o viac ako päťdesiat percent a vytvorilo viac ako 70 000 pracovných miest. Výkonnosť sektora sa neustále zvyšuje Poľnohospodárstvo významne prispelo k hospodárskemu rastu aj v roku 2018, keďže z predbežných odhadov vyplýva, poľnohospodárska výroba dosiahla 8,5 mld.eur, čo je rekord za posledných 10 rokov, rast predstavoval 4,8%. Hrubá pridaná hodnota poľnohospodárstva v treťom štvrtroku 2018 bola o 3,4% vyššia ako v predchádzajúcom roku v porovnaní s medziročným poklesom o 6,2%. Rast produkcie plodín dosiahol takmer 2%. Produkcia obilia sa zvýšila o 5%, pričom produkcia kukurice výrazne vzrástla o 10%. Okrem toho zostala produkcia pšenice, ktorá vyprodukovala tri štvrtiny vyrobeného zrna, na rovnakej úrovni, zatiaľ čo miera výnosovosti bola nižšia ako v predchádzajúcom roku. Emisie priemyselných zariadení v porovnaní s

rokom 2017 sa znížili o takmer 4%. Množstvo živých zvierat sa v roku 2018 zvýšilo o 8% a živočíšnych výrobkov o 0,6%, čím sa celková živočíšna výroba zvýšila o 5,7% oproti predchádzajúcemu roku.

Slovensko-maďarské hospodárske vzťahy

Významný impulz rozvoju slovensko-maďarských hospodárskych vzťahov dal summit vlád oboch krajín, ktorý sa uskutočnil 2.7.2013. Predsedovia oboch vlád podpísali memorandum o spolupráci, ktoré vymedzuje hlavné smery hospodárskej kooperácie Slovenska a Maďarska:

- Rozvoj cezhraničnej dopravnej infraštruktúry

Obe strany sú zainteresované na vybudovaní cestného prepojenia severnej a južnej Európy a maďarská strana kladie osobitný dôraz aj na rozvoj cezhraničných projektov lokálneho významu. V programovom období Európskej únie na roky 2014-2020 SR a Maďarsko spoločne vybudujú aspoň 25 nových, vzájomne prepojených verejných komunikácií prostredníctvom financovania z Operačného programu cezhraničnej spolupráce 2014-2020 (operačný program), ako aj ďalších operačných programov a zdrojov, ktoré sú k dispozícii mimo uvedených rámcov. Z projektov prepojenia severo-južných dopravných koridorov ide najmä o most cez rieku Dunaj v Komárne, ktorý je vo výstavbe a rozšírenie cesty M15 na diaľničný profil a dobudovanie rýchlostnej komunikácie Košice-Miškolc. Na rieke Ipeľ budú vystavané ďalšie dva cestné mosty, ktoré budú spájať slovenské Pastovce v okrese Levice s maďarskou obcou Vámosmikola. Druhý most bude spájať slovenskú Chľabu v okrese Nové Zámky s maďarskou obcou Ipolydamásd. Mosty budú určené pre osobnú a nákladnú dopravu do 12 ton.

- Spolupráca v oblasti energetiky

V problematike diverzifikácie ciest a zdrojov je Slovenská republika dlhodobo charakterizovaná vysokou závislosťou na dovozoch nerastných surovín. Vzhľadom k faktu, že v prípade zemného plynu je nutné dovážať na územie SR až 98 % celkovej spotreby tejto suroviny, sa SR kontinuálne snaží o čo najväčšiu diverzifikáciu ako prepravných trás tak surovinových zdrojov za účelom posilnenia svojej energetickej bezpečnosti.

Spolupráca Maďarska a Slovenska v oblasti plynárenstva sa zameriava predovšetkým na budovanie infraštruktúry. Ide najmä o prepojenie krajín V4 v rámci severo-južného koridoru, ktorý má prepojiť LNG terminály v Poľsku (Świnoujście) a v Chorvátsku a prechádzať cez všetky krajiny zoskupenia V4. Komerčná prevádzka poľského LNG terminálu bola spustená v júni 2016.

Obe krajiny sa zhodujú na fakte, že jadrová energia zohráva významnú úlohu v prechode na nízko-uhlíkové hospodárstvo a významne prispieva k bezpečnosti dodávok a k diverzifikácii, zároveň podporujú rozvoj investícií do jadrovej energetiky na bilaterálnej, regionálnej a európskej úrovni.

SK- HU plynárenské prepojenie

Jedným z článkov tohto projektu je aj vzájomné prepojenia Maďarska a Slovenska medzi spoločnosťami Magyar Gáz Tranzit, Zrt. a eustream, a. s. Toto obojsmerné prepojenie bolo do

komerčnej prevádzky uvedené k 1. júlu 2015. Kapacita smerom zo Slovenska do HU je 12,8 mil. m³/deň, a zo smeru HU do SR je 4,8 mil. m³/deň.

Projekt Eastring

Diverzifikačné snahy zhmotňuje najmä prostredníctvom projektov spoločného záujmu v rámci tzv. severo-južného plynárenského koridoru, ktorý bol Nariadením č. 347/2013 EP a Rady (EÚ) zaradený medzi strategické transeurópske koridory. Dňa 18. novembra 2015 bol Európskou komisiou do druhého zoznamu projektov spoločného záujmu (PCI – Projects of Common Interest) zaradený aj projekt prevádzkovateľa prepravnej siete – spoločnosti eustream, a.s. – Eastring.

Projekt Eastring je spoločným projektom plynového prepojenia medzi krajinami Rumunskom, Bulharskom, Maďarskom a Slovenskom. Ide o projekt obojsmerného plynového potrubia s predpokladanou kapacitou v rozsahu 20 – 40 mld. m³/ročne v dvoch možných alternatívach: Dňa 30. 10. 2017 bolo na 3. zasadnutí Slovensko-maďarskej zmiešanej komisie pre otázky hospodárskej spolupráce v Košiciach podpísané Memorandum o porozumení pre projekt Eastring medzi Ministerstvom zahraničných vecí a obchodu Maďarska a Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky

Spolupráca v oblasti ropy je charakterizovaná tým, že dňa 9. februára 2015 bol uvedený do prevádzky úsek ropovodu Adria – Friendship 1, 130 km dlhý ropovod medzi slovenským mestom Šahy a maďarským mestom Százhalombatta. Rekonštrukcia slovenskej časti ropovodu Adria v dĺžke necelých 9 km a na maďarskej strane zhruba 120 km znamená navýšenie pôvodnej kapacity 3 mil. ton/ročne na skoro dvojnásobok na 6 mil. ton. Projekt rekonštrukcie a posilnenia kapacity ropovodu Adria bol zaradený aj medzi Projekty spoločného záujmu EÚ (PCI).

Ropovod Adria poskytuje krátko ale i dlhodobé zabezpečenie ropy pre SR pokiaľ by došlo k výpadku v dodávkach na hlavnej trase prostredníctvom ropovodu Družba. Ropovod má možnosť aj reverzného chodu smerom zo SR do Maďarska, čím vzniká možnosť prepravovať ropu aj pre rafinérie v Maďarsku, Chorvátsku, Bosne a Srbsku. Ropovod Adria má silný regionálny význam pre Slovensko ako tranzitnú krajinu. Prepojenie bolo odovzdané do prevádzky za účasti predsedov vlád oboch krajín.

Vo februári 2015. 2.3.2017 bola podpísaná dohoda o výstavbe dvoch 2400 kilovoltových vedení Gabčíkovo - Gönyü- Veľký Ďur a Rimavská Sobota –Sajóivánka, ktoré uľahčia cezhraničný obchod s elektrickými komoditami a zároveň umožnia dodávky elektrickej energie z jadrovej elektrárne Mochovce na Balkán.

- Posilnenie hospodárskych a obchodných vzťahov

Za kľúčovú sa v tejto oblasti považuje spolupráca malých a stredných podnikov ktorá môže prispieť k rastu konkurencieschopnosti slovenskej a maďarskej ekonomiky a k zvyšovaniu zamestnanosti oboch krajín. K podpore hospodárskych kontaktov malých a stredných podnikov by mala prispieť aj Slovensko-maďarská obchodná komora, ktorá vznikla v roku v novembri 2012. Určité možnosti spolupráce predovšetkým regionálnych obchodných komôr poskytuje aj Slovensko-maďarské informačné a obchodné centrum, ktoré bolo otvorené neďaleko Budapešti v roku 2014.

Obe vlády vidia významné možnosti v oblasti spolupráce subdodávateľov automobilového priemyslu zohrávajúceho významnú úlohu v národnom hospodárstve oboch krajín

Nové príležitosti pre rozvoj ekonomických vzťahov a obchodných kontaktov poskytuje Slovensko – maďarská komisia pre otázky hospodárskej spolupráce. 4. zasadnutie Slovensko – maďarskej komisie pre otázky hospodárskej spolupráce sa uskutočnilo v dňoch 22. 11. 2018 v Komárome a súčasťou uvedeného stretnutia bolo aj Maďarsko – slovenské podnikateľské fórum.

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Maďarsko je členom OSN od 14.12.1955. Členským štátom Európskej Únie sa stalo 1. mája 2004 a členom NATO od 12.3.1999.

Je členom nasledujúcich najvýznamnejších medzinárodných organizácií:

WTO (World Trade Organization) - 1.1.1995,

OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) - 7.5.1996,

IEA (International Energy Agency) - 2.6.1997,

IAEA (International Atomic Energy Agency)- 27.5.1996,

UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) - 1964

UNIDO (United Nations Industrial Development Organization)- 1966,

EECH (European Energy Charter Treaty)- 7.7.1998,

ESA (European Space Agency) - 2015

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Daňový systém, dane, odvody, sociálne zaťaženie, mzdy

Najnovšie reformy maďarského daňového práva priniesli významné zmeny najmä do systému dane z príjmov právnických osôb. Niektoré zmeny môžu ponúknuť nové príležitosti, zatiaľ čo iné si vyžadujú koordinovanú činnosť. Maďarské spoločnosti a pobočky zahraničných subjektov môžu za určitých okolností využívať výhody skupinového zdaňovania právnických osôb od 1. januára 2019. Nový systém spolu s veľmi priaznivou sadzbou dane z príjmov právnických osôb vo výške 9% dáva maďarským spoločnostiam výhodu. Tento systém dane z príjmov právnických osôb je jedinečný v regióne strednej a východnej Európy. V súlade s povinnosťami uloženými smernicou EÚ o boji proti daňovým únikom (ATAD) sa zavedú úplne nové pravidlá odpočítateľnosti úrokov. Daň z príjmu právnických osôb súvisiaca s podporou divadelného umenia bude zrušená, zatiaľ čo zamestnávateľia môžu naďalej poskytovať svojim zamestnancom vstupenky na kultúrne a športové podujatia ako daňový benefit. Zmena DPH pri prenajatých služobných vozidlách sa zmení a maďarské pravidlá DPH týkajúce sa poukážok sa zosúladiť so zmenami smernice EÚ o DPH. Dočasná nízka 5% sadzba DPH na predaj nových rezidenčných nehnuteľností bola predĺžená do roku 2023 pre projekty, ktoré už majú stavebné povolenia.

Hlavné formy daní a odvodov v Maďarsku :

Maďarsko uplatňuje voči právnickým osobám princíp rovnej dane. Od 1.1.2017 platí pre právnické osoby jednotná **9% sadzba** ((pred týmto termínom platili dve sadzby: 10% a 19%). Tá istá zásada sa uplatňuje aj pre daň z príjmu fyzických osôb s **15%** sadzbou.

Odvody zamestnávateľov do sociálneho fondu sú stanovené na **17,5%** do fondu vzdelávania na **1,5%**. celkovo **21%**. Odvody zamestnanca do sociálneho fondu sú určené na 10 %, na zdravotné poistenie na **7 %** a do fondu zamestnanosti na **1,5 %**. Celkovo **31,5%**

Základná sadzba DPH v Maďarsku je **27%**. Znížená **18%** platí pre chlieb, niektoré druhy mlieka, ubytovacie a stravovacie služby, internet a pod.

5% sadzba DPH je určená pre bravčové a hydinové mäso, ryby, vajcia, čerstvé mlieko, knihy a časopisy

DPH sa **neodvádza** za bankové služby, poistenie.

Miestne poplatky sú vo výške **0-2%**.

Minimálna mzda vzrástla na 149 tisíc forintov a garantovaná minimálna mzda sa zvýšila na 195 000 forintov (hrubého).

Výška príspevku na zdravotnú starostlivosť sa zvýšila od 1. januára 2019 zo 7 500 HUF mesačne (250 HUF za deň).

Rodinné úľavy - možno ich využiť iba u vyživovaných osôb, ktoré disponujú daňovým číslom (adóazonosító szám).

Na rok 2019 platí **zľava daňového základu** príjmu v prípade:

1 dieťaťa 66 670 HUF (208 eur) / mesiac

2 detí 133 330 HUF (416 eur) / mesiac

3 alebo viac detí 220 000 HUF (687 eur) / mesiac

Dane pre malé firmy

"KATA" - paušálna daň pre malých podnikateľov

"KIVA" - daň malých podnikov

"EVA" - zjednodušená daň z podnikania. Táto daň z príjmu právnických osôb je určená pre menšie firmy. (daň mala znížiť firmám ich výdavky a administratívu)

"TAO" - daň z príjmov právnických osôb

Ďalšie informácie o daniach pre malé firmy a ďalších daniach sú na stránkach www.nav.gov.hu.

Formy podnikania v Maďarsku

Najdôležitejšie predpisy týkajúce sa obchodných spoločností, družstiev, združení a nadácií obsahuje nový občiansky zákonník, ktorý vstúpil do platnosti 15.3.2014. Do zákonníka bol integrovaný Zákon č. IV z roku 2006 o obchodných spoločnostiach, ktorý v predchádzajúcom období upravoval základné pravidlá ich zakladania, fungovania, práva a povinnosti zakladateľov a zástupcov obchodných spoločností, ako aj spôsoby ich zlučovania a rušenia. Medzi najčastejšie zakladané obchodné spoločnosti patria verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, verejná a súkromná akciová spoločnosť. Okrem tohto zahraničné subjekty môžu zriadiť pobočky alebo aj zastúpenia. Najdôležitejším rozdielom medzi spoločnosťou s ručením obmedzením (s. r. o.) a akciovou spoločnosťou (a.s.) a ostatnými formami podnikania (okrem pobočky a zastúpenia) je ten, že kým spoločníci s. r. o. a a.s. ručia za záväzky spoločnosti neobmedzene, v prípade verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti len do výšky svojho nesplateného kapitálového vkladu. Podľa nového občianskeho zákonníka sa verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť stali právnickými osobami. Nový občiansky zákonník zvýšil minimálne požadované základné imanie spoločností s ručením obmedzeným vo výške 3 mil. HUF (cca 10 tis eur). Spoločenská zmluva musí byť v tomto zmysle upravená do 15.3.2016. Zákon však nepožaduje okamžité navýšenie základného imania a umožňuje, aby spoločnosť začala podnikat' aj s menším imaním, ale kým nedosiahne jeho prepísanú výšku vlastníci nesmú z nej vyberať dividendy.

Podnikatelia preferujú zakladanie s. r. o. (pred kúpou už založených spoločností) hlavne kvôli zjednodušeniu procesu registrácie a nižším nákladom. Zákon č. XCIII. z roku 1990 o poplatkoch v platnom znení upravuje poplatky za zápis do obchodného registra. Okrem uvedených obchodných spoločností existuje ešte jedna forma obchodných spoločností, a to európska obchodná spoločnosť upravená zákonom č. XLIX z roku 2003 o európskej obchodnej spoločnosti v znení neskorších predpisov. K ďalším významným zákonom v oblasti hospodárstva patrí zákon č. CXXXII z roku 1997 o zriaďovaní obchodných zastúpení a pobočky v Maďarsku spoločnosťami so sídlom v zahraničí v znení neskorších predpisov, zákon č. XXXIV z roku 2004 o podpore malého a stredného podnikania v znení neskorších predpisov. Cudzí štátny príslušníci môžu zakladať hospodárske spoločnosti alebo stať sa ich členmi bez obmedzenia, okrem činností vymedzených príslušným zákonom.

Údaje o podnikoch registrovaných v Maďarsku je možné vyhľadať bezplatnej internetovej stránke obchodného registra Maďarska www.cegjegyzekek.hu. Bližšie informácie o podmienkach podnikania v Maďarsku je možné nájsť v publikácii [Invest in Hungary](http://www.investinhungary.hu) na webovej stránke http://hipa.hu/media/12639/hipa_invest_in_hungary.pdf

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Program podpory zahraničného obchodu sa v súčasnosti realizuje predovšetkým prostredníctvom Eximbanky. Jej hlavnými nástrojmi sú financovanie úverov a poistenie exportných operácií. V súčasnosti získava exportné úvery len 1,3% maďarských podnikov, ale zámerom banky je zvýšiť ich podiel na štyri percentá. Medzinárodná investičná banka (EIB) poskytla Eximbanke úverový rámec na refinancovanie exportu vo výške 100 mil. eur. Eximbanka uzavrela dohodu o využití týchto zdrojov s dvadsiatimi maďarskými komerčnými bankami. Úvery z týchto prostriedkov boli poskytnuté na podporu exportu 170 podnikom, z toho 70 mil. eur 145 malým a stredným podnikom a na strednodobé kapitalizácie (Mid-cap) 30 mil. eur 25 podnikom. Banka získala od investičnej agentúry MIGA patriacej do skupiny

Svetovej banky úverový zdroj na dvojpercentný úrok vo výške 400 mil. eur, z ktorého poskytuje lacné úvery maďarským exportérom. Export malých a stredných podnikov predovšetkým do východnej Európy, Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky podporuje štátna akciová spoločnosť Hungarian National Trading House, ktorá má v súčasnosti v uvedených regiónoch 25 filiálok. Aktivity tejto spoločnosti sa rozširujú aj do strednej Európy. V krajinách susediacich s Maďarskom bolo založených 22 filiálok, z toho 7 v SR.

c) Verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie je upravené zákonom č. CXLIII/2015, o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov platí od 1. januára 2017. Zákon o verejnom obstarávaní rozoznáva verejnú súťaž, užšiu súťaž, súťažný dialóg, inovačné partnerstvo a rokovacie konanie bez zverejnenia. Zákon vymedzuje okruh organizácií, ktoré sú povinné postupovať podľa jeho ustanovení. Verejným obstarávaním sa zabezpečujú dodávky tovarov, stavebné investície a služby. Zákon určuje aj spôsob zverejňovania objednávok verejného obstarávania. Verejne obstarávať sú povinné: orgány ústrednej štátnej správy, rozpočtové organizácie, miestne samosprávy, miestne a celoštátne národnostné samosprávy, združenia národnostných samospráv, združenia samospráv pre územný rozvoj. Informácie o uskutočňovaných verejných súťažiach sú zverejnené na internetovej stránke www.kozbeszerzes.hu. Verejné zákazky sú uverejnené aj na internetových stránkach www.tender-ertesito.hu a www.tenderekhaza.hu. Dozor nad verejným obstarávaním v zmysle zákona o verejnom obstarávaní vykonáva Rada pre verejné obstarávanie, ktorá pozostáva z devätnástich členov a je priamo podriadená parlamentu. Bližšie na webovej stránke www.kozbeszerzes.hu.

Od 15. apríla 2018 musia verejní obstarávatelia, na ktorých sa vzťahuje zákon o verejnom obstarávaní urobiť svoje obstarávanie prostredníctvom elektronického systému verejného obstarávania (Elektronikus Közbeszerzési Rendszer, „EPPS“). EPPS prevádzkuje štátny podnik NEKSZT Kft. EPPS slúži ako komunikačná platforma medzi verejnými obstarávateľmi a uchádzačmi. S malými výnimkami sa všetky oznámenia - od uverejnenia oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania, cez predloženie ponúk až po zadanie zákazky musia uskutočniť prostredníctvom EPPS. EPPS musí zabezpečiť, aby: Obsah ponúk zostal dôverný až do termínu uzávierky.

Každá akcia vykonaná prostredníctvom EPPS je zaznamenaná a zostáva sledovateľná.

Prístup k dokumentom majú len osoby s potrebnými oprávneniami. EPPS je kompatibilný so všeobecne dostupnými a podporovanými aplikáciami a formátmi súborov.

Európsky dokument o jednotnom obstarávaní je k dispozícii v EPPS.

Použitie EPPS podlieha registrácii pre jednotlivcov aj organizácie (verejní obstarávatelia, hospodárske subjekty a poradcovia). Organizáciu môžu zaregistrovať len osoby s predchádzajúcim prístupom k EPPS.

V EPPS však neexistuje žiadny proces autentifikácie.

Oprávnenie jednotlivca na registráciu organizácie nie je overené počas procesu registrácie.

EPPS preto akceptuje registráciu organizácie od každého jednotlivca.

d) Zmluvná základňa

- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnom obchode a platbách po 1. 1. 1993 zo dňa 1.3.1993;
- Zmluva o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou zo dňa 19.3.1995;

- Dohoda medzi Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstvom priemyslu a obchodu Maďarskej republiky o spolupráci v oblasti cestovného ruchu zo dňa 21.3.1996;
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vedecko-technickej spolupráci zo dňa 10.9.2002;
- Dohoda o spolupráci medzi agentúrou SARIO a ITD Hungary Zrt. zo dňa 23.2.2009;
- Zmluva o spolupráci medzi finančnou inštitúciou Eximbanka a.s. a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. zo dňa 23.2.2009;
- Memorandum o spolupráci klastrov zo dňa 26.11.2009;
- Memorandum o spolupráci medzi Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstvom národného rozvoja a hospodárstva Maďarskej republiky o podpore rozvoja malého a stredného podnikania zo dňa 24.3.2010;
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o spolupráci pri výstavbe, prevádzke, údržbe, rekonštrukcii a obnove prevádzky po výpadku potrubia na prepravu uhl'ovodíkov prechádzajúceho spoločnými štátnymi hranicami zo dňa 28.1.2011.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

Hlavnou inštitúciou pre podporu zahraničných investícií je Maďarská agentúra pre investície a podporu - Hungarian Investment and Promotion Agency (HIPA), ktorá poskytuje tzv. one stop servis, teda kompletný servis (od zabezpečenia všetkých dokladov a povolení až po realizáciu investície) pre jednotlivých investorov. Navyše vláda Maďarska môže zaradiť investíciu medzi tzv. prioritné projekty, čo potom umožní investorovi zabezpečiť lepší servis. Všetky informácie ohľadom investovania v Maďarsku (vo viacerých jazykoch) sú na webovej stránke www.hipa.hu.

Maďarsko sa stáva všeobecne uznávanou a ideálnou investičnou lokalitou v Európe. Budapešť bola zaradená medzi desať najatraktívnejších miest pre priame zahraničné investície (PZI) vo východnej Európe. Budapešť bola tiež zaradená medzi desať najdôležitejších európskych miest. Po prvý raz sa aj menšie mesto ako (Győr) dostalo do top 10.

Priame zahraničné investície v Maďarsku

Minulý rok bol z hľadiska podpory investícií najúspešnejším rokom v histórii. Prostredníctvom systému na podporu investícií uskutočnilo 112 významných investícií hodnota týchto investícií predstavovala 4,28 mld. eur a maďarská vláda poskytla 419 mil. eur v nenávratných finančných prostriedkoch na financovanie týchto investičných projektov. V rámci týchto investícií sa v krajine vytvorilo 17 024 nových pracovných miest a spoločnosti platili priemernú mesačnú mzdu vo výške 425 700 HUF (1329,4 eur), čo je o 40% viac ako priemerná mzda v roku 2017. Tieto veľké investície prispeli k tomu, že Maďarsko dosiahlo tretiu najnižšiu mieru nezamestnanosti v rámci Európskej únie. Investície uskutočnené v minulom roku v Maďarsku sú tiež mimoriadne priaznivé vzhľadom na skutočnosť, že predstavujú oveľa vyššiu pridanú hodnotu a vyššiu úroveň technológií ako predchádzajúce investície a zahŕňajú vyšší obsah výskumu a vývoja, a preto maďarské hospodárstvo

napreduje. Najviac investícií do Maďarska prišlo z Nemecka. 28 z 98 veľkých investícií realizovali nemecké podniky v celkovej hodnote 2,1 mld. eur. Za nemeckými investormi nasledovali spoločnosti z USA a maďarské spoločnosti. Americké a maďarské podniky realizovali 15 veľkých nových investícií. Hodnota investícií realizovaných maďarskými spoločnosťami presiahla 310 mil. eur. Najväčší počet investícií sa realizoval v automobilovom sektore, pričom v tejto oblasti sa realizovalo 36 z 98 veľkých investícií, pričom hodnota investícií predstavovala 2,64 mld. eur. Sektor elektroniky a podnikateľské služby boli v počte investícií na 2. mieste s 10 významnými investíciami. Maďarské hospodárstvo zažíva obdobie premien, kedy najdôležitejším kritériom už nie je počet vzniknutých nových pracovných miest, ale prílev nových technológií a výskum a vývoj. V roku 2018 štát poskytol finančné prostriedky na 7 technologicky náročných veľkých investícií a na 10 investícií do výskumu a vývoja. HU patrí medzi 10 najlepších investičných destinácií na svete. V dôsledku minuloročných investícií, s výnimkou Nemecka, je Maďarsko jedinou krajinou v Európe, v ktorej majú všetci traja poprední nemeckí výrobcovia automobilov svoje vlastné výrobné jednotky. Jedine Čína sa môže pochváliť podobným úspechom. Zároveň Jaguar, Nissan a Ford prevádzkujú servisné strediská v Maďarsku. Úspech maďarskej politiky otvorenia sa smerom na východ dokumentuje aj 17 veľkých investícií z Južnej Kórey, Indie, Japonska a Číny. Od roku 2014 bolo v krajine prostredníctvom systému podpory investícií vytvorených 71 800 nových pracovných miest a hodnota maďarského vývozu sa od roku 2014 každoročne zvyšuje.

Maďarsko je všeobecne považované za veľmi atraktívnu destináciu pre zahraničné investície pretože je považované za bránu do strednej a juhovýchodnej Európy. Maďarská pracovná sila je vysoko vzdelaná a kvalifikovaná s osobitným dôrazom na inžinierstvo, medicínu a ekonómiu. Miera gramotnosti je 99,05%, čo je najvyššia v regióne. Pracovná sila je lacná, čo krajine umožňuje optimálne sa integrovať do európskeho výrobného reťazca. Maďarsko je naďalej jednou z najrýchlejšie rastúcich ekonomík EÚ. Finančný systém je jedným z najrozvinutejších v regióne. Jasný právny a regulačný rámec poskytujú Maďarsku priaznivé prostredie pre trvalo udržateľný rast.

Výhodou krajiny je jej daňovo priaznivý investičný systém, dobrá infraštruktúra. Očakáva sa, že investície budú zdrojom podpory rastu aj v budúcnosti.

V oblasti investícií došlo v roku 2018 medziročne k nárastu o 17,0% (v roku 2017 o 23,7%). Nárast bol zaznamenaný vo všetkých investičných oblastiach. Najvyšší percentuálny nárast bol zaznamenaný v baníctve a ťažbe kameňa (o 80,7%), verejnej správy, ochrany a povinného zdravotného poistenia (o 34,7%), dopravy a skladovaní (o 33,5%), zdravotníckych službách a sociálnych službách (o 31,4%). Najnižšia nárast bol zaznamenaný v oblasti informácií a komunikácie (o 1,5%) a obchodu a opráv vozidiel (o 2,6%). Hodnotovo boli najvyššie investície v spracovateľskom priemysle (2 233 079 mil. HUF), doprave a skladovaní (1 429 407 mil. HUF), nehnuteľnosti (1 407 346 mil. HUF) a dopravy a skladovania (872 174 mil. HUF). najmenšie boli pri ťažbe kameňa (48 613 mil. HUF), ostatných služieb (47 349 mil. HUF) a finančných a poisťovacích činností (59167 mil. HUF).

Priame zahraničné investície z Maďarska

Hodnota PZI Maďarska v zahraničí predstavuje 40,109 mld. eur, z čoho okolo 30 sa nachádza v krajinách strednej a východnej Európy. Medzi dôležité destinácie maďarských PZI sa sú Luxemburg – 26,9% USA – 7,8%, VB 5,6 %, Poľsko – 4,5%, Slovensko – 3,8%.

Priame zahraničné investície Maďarsko – SR

V priamych zahraničných investíciách SR v Maďarsku výrazne zaostáva za investíciami Maďarska v SR. Zatiaľ čo slovenské investície v Maďarsku v roku 2016 dosiahli 102,7 mil. eur, hodnota maďarských investícií bola 2,270 mld. eur. SR je z pohľadu PZI pre Maďarsko na 5. mieste po Belgicku, Izraeli, Cypre a Chorvátsku.

K najväčším priamym maďarským investíciám v SR patria: OTP Banka Slovensko (niekdajšia IRB), Slovnaft Bratislava (majoritným vlastníkom je maďarská spoločnosť MOL), Slovenské liečebné kúpele Piešťany (investovala maďarská hotelová skupina Danubius prostredníctvom Léčebné Lázně Mariánské Lázně, za investíciou stojí britská skupina CP Holdings), a veľkoobchod Cash & Carry.

K slovenským investorom v Maďarsku pribudla v roku 2014 spoločnosť HB Reavis, ktorá vybudovala a vlastnila v Budapešti budovu pre administratívne účely v hodnote 32 mil. eur, ktorú v apríli 2016 predala švajčiarskej investičnej spoločnosti, ale v súčasnosti spoločnosť pripravuje nový investičný projekt AGORA Budapest.

Priame zahraničné investície SR- Maďarsko 2014-2016 (v mil. eur)

	2014	2015	2016
PZI SR v Maďarsku	42,4	65,2	102,7
PZI Maďarska v SR	1 949,0	2 158,9	2 270,0

Zdroj: NB SR

b) Energetická politika krajiny

V *energetickom mixe* Maďarska z hľadiska zdrojov primárnej energie dlhodobo dominujú ropa (32,7%) a zemný plyn (31,2%). Približne 1/3 elektrickej energie sa vyrába zo zemného plynu a taktiež vo väčšine domácností a v podnikovej sfére výroba tepla je zabezpečovaná pomocou zemného plynu. Maďarsko 80% zemného plynu kupuje od RF. Medzi dodávateľmi má dominantnú pozíciu ruská firma Gazprom a v oblasti distribúcie mala do r. 2013 nemecká firma E.ON, ktorej maďarská dcérska spoločnosť však prešla do vlastníctva maďarskej štátnej firmy MVM. Podiel jednotlivých energonosičov v energetickej bilancii vypočítaný na základe kalorickej hodnoty bol v roku 2013 nasledujúci: uhlie 10,6%, ropa a ropné produkty 32,7%, zemný plyn 31,2, elektrina vyrábaná z jadra 15,1% a obnoviteľné zdroje 9,3%.

Dlhodobé ciele energetickej politiky Maďarska sú sformulované v *Národnej energetickej stratégii* do roku 2030, ktorú vláda schválila v roku 2011. Ide o nasledujúcich šesť cieľov:

1. Znižovanie spotreby energie a jej lepšie využívanie. Predpokladá sa zníženie spotreby primárnej energie pod úroveň 1085 PJ z roku 2010, ale v najhoršom prípade by v roku 2030 nemala prekročiť 1150PJ.
2. Zvyšovanie výroby energie z obnoviteľných zdrojov a zo zdrojov s nízkou úrovňou emisií CO₂. Podiel obnoviteľných zdrojov na výrobe energie by sa mal zvýšiť zo 7% v roku 2010 na 20% v roku 2030.
3. Modernizácia elektrární a teplární. V tejto oblasti sa dôraz kladie na budovanie elektrární a teplární vyrábajúcich elektrinu a teplo z obnoviteľných zdrojov, ako aj na predĺženie životnosti reaktorov jadrovej elektrárne Paks a vybudovanie dvoch nových reaktorov.
4. Zvyšovanie energetickej účinnosti dopravy s znižovaním emisií CO₂ v doprave. Do roku 2030 sa plánuje redukovať podiel benzínu a nafty a zvýšiť podiel využívania elektrickej energie a vodíka v cestnej a železničnej doprave na 9%.
5. Rozvoj ekologického priemyslu a poľnohospodárstva,
6. Využívanie odpadu na výrobu energie.
7. Posilnenie úlohy štátu v energetike. Tento cieľ súvisí s úsilím presadzovať verejný záujem v energetike. Okrem regulácie v energetickom sektore sa už realizuje zvýšený vplyv štátu prostredníctvom štátnej spoločnosti MVM na výrobu elektrickej energie (jadrová elektrárňa Paks je v štátnom vlastníctve), ako aj v distribúcii zemného plynu

Z hľadiska *energetickej bezpečnosti* je Maďarsko v prevažnej miere odkázané (s výnimkou uhlia) na dovoz zdrojov energie, pričom všetky tri kľúčové energonosiče - zemný plyn, ropu a jadrové palivo importuje z RF.

Priority vo vzťahu k energetickej bezpečnosti:

- Diverzifikácia prepravných trás plynu
- Plynové prepojenie Maďarska a SR
- Reverzný tok na existujúcich prepojeniach Maďarsko-Rumunsko a Maďarsko Chorvátsko
- Rozšírenie jadrovej elektrárne Paks

Politika vlády sa oblasti elektrickej energie zameriava na zvýšenie jej výroby s perspektívou prechodu krajiny z netto importéra na netto exportéra. Za týmto účelom prijala rozhodnutie rozšíriť jadrovú elektrárňu Paks o dva nové reaktory, ktoré do roku 2026 vybuduje ruská spoločnosť Rosatom na základe medzivládnej dohody medzi Maďarskom a Ruskom. Ich uvedením do prevádzky sa zvýši výkon elektrárne o 2400 kwh. RF poskytla Maďarsku na realizáciu tejto investície úver vo výške 10 mld. Kritici tohto rozhodnutia okrem iných výhrad poukazujú na to, že sa ďalej zvyšuje energetická závislosť krajiny na Rusku. Európska komisia začala v roku 2015 vo veci rozširovania elektrárne Paks dve šetrenia - jedno v súvislosti s údajným porušením legislatívy EÚ o verejnom obstarávaní, keďže hlavný

dodávateľ Rosatom nebol vybraný verejnou súťažou a druhé kvôli podozreniu nepovolenej štátnej pomoci. Vláda porušenie legislatívy EÚ odmieta.

Od 1. januára 2016 bol zriadený HAEA (Úrad pre atomovú energiu). HAEA predstavuje všeobecný stavebný dozorný orgán pre stavby v bezpečnostných zónach jadrových zariadení a depozitárov rádioaktívnych odpadov.

Pozmenený zákon a nové bezpečnostné predpisy sa nachádzajú na webovej stránke HAEA (www.haea.gov.hu).

Po ťažkej havárii v jadrovej elektrárni Fukushima Dai-ichi všetky európske krajiny, ktoré prevádzkujú jadrové elektrárne, vykonali cieľené bezpečnostné prehodnotenie (TSR) - tzv. Záťažový test - na splnenie požiadavky Európskej rady. TSR jadrovej elektrárne PAKS sa zameralo na témy špecifikované v ENSREG (otázky súvisiace so zemetrasením a / alebo záplavami a inými vonkajšími prírodnými rizikovými faktormi, stratou elektrického napájania a stratou konečného zachytávača tepla alebo ich kombináciou a na iné závažné okolnosti). V súvislosti s rizikovými faktormi sa posúdilo, či bol riadne určený projektový základ závodu a či pred vznikom vážnej škody existovali dostatočné rezervy nad rámec projektu. Na základe záverečnej správy jadrovej elektrárne PAKS predloženej HAEA na preskúmanie regulačného rámca, HAEA súhlasila s navrhovanými úlohami v správe, ktoré sa majú vykonať s cieľom ďalšieho zlepšenia bezpečnosti zariadení a určila niekoľko ďalších možností. Spolu s podrobným pokrytím tém, ktoré špecifikoval ENSREG, HAEA tiež stanovila, že vnútroštátne právne požiadavky na bezpečnosť JE1 sú v súlade s medzinárodnými normami a osvedčenými postupmi.

V otázke zásobovania krajiny zemným plynom vychádza maďarská vláda z nevyhnutnosti v maximálne možnej miere diverzifikovať prepravné trasy. Maďarsko sa zapojilo do ruského projektu Južný prúd, ale po jeho zrušení sa v spolupráci so Srbskom, Macedónskom Grékom zasadzuje za vybudovanie plynovodu Tesla, cez ktorý by bol dodávaný ruský plyn do strednej Európy.

Maďarsko sa v energetike usiluje v záujem posilnenia vlastnej pozície voči silnejším partnerom využiť aj kapacity na skladovanie zemného plynu, ktoré podľa odborníkov môžu dosiahnuť až 7-7,5 mld. m³. V súčasnosti skladovacie kapacity Maďarska, ktoré v roku 2013 prešli do rúk štátnej firmy MVM, predstavujú asi 4,3 mld. m³.

Maďarsko sa v rámci svojich záväzkov na zvyšovanie energetickej bezpečnosti v EÚ podieľa na budovaní *severo-južného* prepojenia energetických sietí. V súčasnosti vybudované plynovodné prepojenia s Rakúskom, Rumunskom a Chorvátskom. V prípade Rumunska a Chorvátska však títo susedia Maďarska nevytvorili podmienky na reverzný tok plynu, čo vyvolalo kritickú reakciu maďarskej vlády aj na pôde EÚ. 1.1.2015 mala byť spustená komerčná prevádzka maďarsko-slovenského interkonektoru Vecsés - Veľké Zlievce, čo sa však neuskutočnilo kvôli údajným technickým ťažkostiam v maďarskej časti plynovodu. Interkonektor bol uvedený do prevádzky 1.7.2015.

Záväzky Maďarska vyplývajúce z Klimaticko-energetického balíka EÚ boli premietnuté do Národnej energetickej stratégie, ktorá akcentuje predovšetkým zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie a zníženie emisií CO₂. Osobitnú váhu v opatreniach vlády získava jadrová energetika.

Na maďarskom území v okolí mesta Makó boli objavené zásoby bridlicového plynu (ich objem sa odhaduje na 1200 mld. m³), ale vzhľadom na ťažkú prístupnosť a z nej vyplývajúce vysoké náklady ťažby sa nepočíta s využívaním tohto náleziska. Maďarsko však prejavilo záujem o dovoz bridlicového plynu z USA, ale aj z Poľska a Ukrajiny v prípade, že sa začne ťažba z tunajších nálezísk.

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Na oblasť vedy a výskumu boli v roku 2018 vynaložené zo štátneho rozpočtu prostriedky vo výške cca 409 mil. eur s tým, že pre rok 2020 to bude 507,4 mil. eur. Vláda prijala v roku 2013 Národnú stratégiu výskumu a inovácií na roky 2013-2020. Stratégia si kladie za cieľ zvýšiť podiel výdavkov na vedu do roku 2020 na 1,8%, posilniť výskumné pracoviská v maďarskej akadémii vied a na univerzitách, vybudovať svetovo konkurencieschopnú výskumnú infraštruktúru. Stratégia predpokladá zvýšenie počtu výskumných pracovísk patriacich do výskumnej špičky, počet výskumných pracovísk globálnych spoločností sídliačich v Maďarsku, ako aj posilnenie výskumnej základne pre stredné a malé podniky, Zvláštna pozornosť sa venuje budovaniu štátnych centralizovaných, ako aj decentralizovaných inovačných služieb.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Od 1. mája 2004 je Maďarsko súčasťou jednotného trhu EÚ, čo prinieslo určité zmeny v obchode s členskými krajinami EÚ. Zrušili sa colné kontroly na hraniciach, čo znamená, že vo vnútri EÚ už nie sú žiadne prekážky pre obchodovanie s tovarom. Platné sú rovnaké podmienky a technické požiadavky na importovaný tovar. Zaviedlo sa európske daňové registračné číslo, ktorým od 1.5.2004 musia disponovať všetci záujemcovia o vývoz a platitelia DPH. Po vstupe do EÚ sa zmenil aj systém sledovania zahraničného obchodu. V rámci EÚ platí mechanizmus voľného trhu, takže pri vývoze i dovoze v rámci EÚ neexistujú žiadne bariéry pohybu tovaru. Odlišná je situácia v oblasti poľnohospodárstva, kde v rámci EÚ neexistuje ešte úplná liberalizácia. MR pravidiel a mechanizmy EÚ uplatňuje aj v obchodnom styku so všetkými členskými krajinami a teda aj so SR. Od dátumu vstupu oboch krajín sa v plnej miere uplatňuje obchodný režim platný v celej rozšírenej EÚ. Uplatňovanie predpisov a nariadení EÚ týkajúcich sa vzájomnej tovarovej výmeny prinieslo definitívne zjednodušenie obchodnej výmeny krajín v zrušení obchodných obmedzení v oblasti prepravy, ciel, certifikácie výrobkov, tarifných prekážok, platobného styku a pod. Na druhej strane prinieslo povinnosť pre slovenských výrobcov či exportérov podriaďiť sa štandardom a normám EÚ vo všetkých relevantných oblastiach výrobných i administratívnych procesov, napr. - ISO certifikácia výroby, hygienické štandardy v potravinárskej výrobe, označovanie tovarov podľa štandardov EÚ a pod.

Pre obchodný režim Maďarska s tretími krajinami platí spoločný colný a zahranično-obchodný režim EÚ. Dovozy do Maďarska sú v prevažnej časti liberalizované, pre určité výrobky platia sčasti obmedzenia ako sú napríklad kvóty, colné stropy, colné kvóty, tarifné kvóty. Dovozné licencie si vyžadujú tovary ako zbrane a tovary dvojakého použitia, textilné výrobky a odevy z Číny, železo a oceľ, ďalej obuv z Vietnamu, ktoré sú však postupne odbúravané. Vývoz a dovoz tovaru je možné obmedzovať na základe medzinárodných zmlúv.

Podrobnejšie o týchto podmienkach dovozu a vývozu po vstupe do EÚ hovorí nariadenie vlády MR č. 110/2004 (IV.28.) o dovoze a vývoze tovarov a služieb v platnom znení. Táto právna norma taxatívne určuje položky, ktoré pri dovoze a vývoze podliehajú povoločovému konaniu. Uvedené povolenie nenahrádza ďalšie doklady nutné pre dovoz a vývoz jednotlivých komodít. Povolenia vydáva Maďarský obchodný povoloovací úrad – www.mkeh.gov.hu. Bližšie o tarifách a legislatíve je ešte na stránke www.euvonal.hu. Podrobnosti o poplatkoch, dovozných a importných povoleniach, iných poplatkoch, legislatíve a inštitúciách je na stránke Národného daňového a colného úradu MR www.nav.hu a www.vam.gov.hu.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Zahraničný obchod Maďarska je teritoriálne orientovaný najmä na členské krajiny EÚ, kde v rámci colnej únie je zabezpečený voľný pohyb tovaru aj služieb. 79% maďarského exportu a 78% importu smeruje do/z EÚ. Z krajín mimo EÚ je najväčším obchodným partnerom Rusko. Dôležitými partnermi sú Čína, USA, Ukrajina, Turecko, Spojené arabské emiráty a Srbsko. Snaha o väčší podiel exportu do krajín mimo EÚ zatiaľ nepriniesla výraznejšie výsledky.

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

Štruktúra celkového vývozu:

1. Elektrické stroje, zariadenia: 26,7 miliárd USD (21,2% celkového vývozu)
2. Stroje vrátane počítačov: 22,3 miliárd USD (17,7%)
3. Vozidlá: 18,2 miliardy USD (14,4%)
4. Farmaceutiká: 6,4 miliardy USD (5,1%)
5. Minerálne palivá vrátane ropy: 5,5 miliardy USD (4,3%)
6. Plasty, plastové výrobky: 4,8 miliardy USD (3,8%)
7. Optické, technické, lekárske prístroje: 4,2 miliardy USD (3,3%)
8. Rubber, gumové výrobky: 2,8 miliardy USD (2,3%)
9. Organické chemikálie: 2,1 miliardy USD (1,6%)
10. Nábytok, posteľná bielizeň, osvetlenie, značky, montované budovy: 2 miliardy USD (1,6%)

Týchto 10 vývozných komodít tvorí (75,4%) z celkovej hodnoty vývozu.

Rafinované ropné oleje a ropných plyny, minerálne palivá vrátane ropy boli najrýchlejšie rastúcimi exportnými kategóriami nárast o 92,3% od roku 2017 do roku 2018.

Zlepšil sa vývoz farmaceutických výrobkov kategória o 22,5%.

Vývoz elektrických strojov a zariadení vzrástol o 15,7%.

Export vozidiel medziročne poklesol o -5,7%.

Na podrobnejšej štvorciferej úrovni Harmonizovaného tarifného systému (HTS) najdôležitejšími vývoznými produktami Maďarska boli automobily (7,3% z celkového počtu). Následne sú to automobilové súčiastky alebo príslušenstvo (5,3%), piestové motory (3,1%), zmesi liekov v dávkach (3,1%), počítače vrátane optických čítačiek (2,7%), potom mobilné telefóny (2,5%).

Dovoz v mil. eur

Dovoz v mil. eur	2015	2016	2017	2018
Tovarová skupina				
Potraviny, nápoje, tabakové výrobky	4 269	4 480	4 972	5 129,3
Suroviny	1 741	1 746	2 052	2 123,4
Energetické nosiče	6 704	5 304	7 193	8 116,4
Priemysel. výrobky	26 926	30 294	33 612	36 962
Stroje a dopr. zariad.	36 278	41 287	44 670	47 396

Vývoz v mil. eur

Vývoz v mil. eur	2015	2016	2017	2018
Tovarová skupina				
Potraviny, nápoje, tabakové výrob.	6 610	6 684	7 256	7 112,5
Suroviny	2 048	2 084	2 382	2 359,8
Energetické nosiče	2 105	1 712	2 512	2 952,7
Priemysel. výrobky	28 106	28 985	32 325	34 015,4
Stroje a dopr. zariad.	51 668	53 681	56 106	58 444,6

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Maďarsko je exportne orientované trhové hospodárstvo s veľkým dôrazom na zahraničný obchod. Krajina je tak 35. najväčším exportným hospodárstvom na svete

Zahrančný obchod Maďarska je teritoriálne orientovaný najmä na členské krajiny EÚ, kde v rámci colnej únie je zabezpečený voľný pohyb tovaru aj služieb.

Hospodárstvo Maďarska je veľmi otvorené, pričom obchod predstavuje približne 172% HDP (Svetová banka, 2018).

Najväčší podiel na vývoze a dovoze má odvetvie automobilov a náhradných dielov. Medzi hlavné exporty Maďarska patria aj stroje a stroje na spracovanie údajov, medzi hlavné dovozy patria elektronické obvody a ropné produkty.

Európska únia je zďaleka najväčším ekonomickým partnerom Maďarska

Celkový obrat ZO v roku 2018 predstavoval 204 212 mil. eur. Hodnota vývozu sa v roku 2018 zvýšila na 104,8 mld.eur, zatiaľ čo dovoz dosiahol 99,3 mld.eur., čo viedlo k aktívnemu saldu zahraničného obchodu 5,5 mld.eur.

Dovoz sa v roku 2018 zvýšil takmer o 7%, pričom vývoz vzrástol o 4,3% a dosiahol ďalšiu rekordnú úroveň v histórii.

Z hľadiska **dovozu** bolo v roku 2018 na 1. mieste Nemecko (21 534,2 mil. eur) 26,5%, ďalej Čína (9 727,6 mil. eur), Rusko (4 497,6 mil. eur), na 4. mieste Poľsko (4 271,9 mil. eur), ďalej

Taliansko (4 036,8 mil. eur). SR bola na 6. mieste s 3 665,3 mil. eur. (v roku 2017 bola 7. v poradí s 3 502,5 mil. eur).

Z hľadiska **vývozu** bolo v roku 2018 na 1. mieste Nemecko (28 577,1 mil. eur 27,3%), Slovensko (4 423 mil. eur), ďalej Taliansko (5429,2 mil. eur), Rumunsko (5 389,0 mil. eur) a Rakúsko (4 961,0 mil. eur). SR bola v roku 2018 na 2. mieste s 4 423,2 mil. eur. na (v roku 2017 na 7. mieste s 4 311,9 mil. eur).

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných šesť rokov (vývoz/dovoz)

Vývoj zahraničného obchodu so SR (2011- 2017)

Podľa údajov za rok 2018 bolo Maďarsko šiestym najvýznamnejším obchodným partnerom SR z hľadiska exportu a druhým čo sa týka dovozu. Vývoz do Maďarska sa v roku 2018 znížil o 1,8 % a dovoz sa zvýšil o 5,4 %. Slovensko má vo vzájomnom obchode s Maďarskom dlhodobu pozitívnu bilanciu (757,9 mil. €).

Vzájomná obchodná spolupráca (V EUR mil.) v rokoch 2013 – 2018

vývoj zahraničného obchodu medzi SR a HU za posledných 6 rokov

Zdroj: ŠÚ SR	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 1.3.mesiac
Dovoz	2667,3	2901,0	3237,6	3172,6	3482,6	3665,3	1418,4
Vývoz	4070,1	3934,0	3795,1	3923,4	4503,0	4423,2	1202,4
Obrat	6737,4	6835,0	7032,7	7096,0	7985,6	8088,5	2620, 8
Bilancia	1402,8	1033	557,5	759,8	1020,4	757,9	-216,1

Tovarová štruktúra zahraničného obchodu

Na slovenskom exporte majú rozhodujúci podiel elektrotechnický, petrochemický, chemický, hutnícky, strojársky a automobilový priemysel. Z komodít sú to predovšetkým televízory, palivá a minerálne oleje, železo a oceľ, stroje, vozidlá a vybrané výrobky potravinárskeho priemyslu (mliečne výrobky, cukrovinky), ako aj papierenský priemysel. Automobily a ostatné motorové vozidlá hlavne 10,7%, náhradné diely, súčasti a príslušenstvo pre traktory, motorové vozidlá 5.7%, vratné alebo rotačné vnútorné zapaľovanie 3,4%, lieky 3,2%, automatické stroje a zariadenia na spracovanie údajov 2,6%, elektrické prístroje pre telefónne linky alebo linky 2,4%, dosky, panely, konzoly, stoly, skrine 2,2%, televízne prijímače 2.2%, izolované, smaltované alebo eloxované drôty, káble 1%.

Najvýznamnejšie podniky a firmy exportujúce zo SR na maďarský trh:

Samsung, Slovnaft, Sony, U.S.Steel, Duslo, Johnson Controls, Whirlpool, Železiarne Podbrezová, Krombert&Schubert, Oravské ferozliatinové závody, I.D.C Holding.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Rozhodujúcimi faktormi tvorby marketingovej stratégie je členstvo oboch krajín v EÚ a z toho vyplývajúce jednotné legislatívne, regulačné podmienky ako aj bezprostredné susedstvo a znalosť podnikateľského prostredia. Obchodné zvyklosti v MR sa po vstupe do EÚ postupne prispôbili zvyklostiam obvyklým pre krajiny EÚ. Maďarský trh sa stáva stále viac náročným v celej škále tovarov, služieb a rôznych výkonov. Z tohto dôvodu sú akceptované prevažne len výrobky vyššej kvality s prihliadnutím na cenu pri striktnom dodržiavaní dohodnutých cenových úrovní. Obchodný partner, objednávateľ je dôsledný a je si vedomí prebytku ponuky tovarov aj služieb na trhu. Je dôsledný pri dodržiavaní podmienok zmluvy, keď si to však situácia vyžaduje vie byť aj flexibilný a kreatívny, takýto prístup požaduje aj zo strany dodávateľa. Dôsledne trvá na dodržiavaní dohodnutých podmienok a postupov ako aj na dôsledné dodržiavanie zmluvných podmienok, termínov plnenia, kvantitatívne a kvalitatívne parametre. Partneri z MR všeobecne uprednostňujú osobný kontakt a očakávajú prezentáciu ponúkaných výrobkov vrátane vzoriek, katalógov, propagačných materiálov, pričom kladom je reklamný materiál v maďarskom jazyku. MR partneri kladú dôraz reklamné prezentačné či iné podporné aktivity.

Maďarský trh je charakterizovaný ako trh spotrebiteľa a tomu sú prispôbené dodávateľské aktivity, ktoré priamo oslovujú prípadného konzumenta a potencionálneho záujemcu. Je nutný aktívny spôsob oslovovania spotrebiteľa. Predávajúci, či služby ponúkajúci prichádza za kupujúcim. Najefektívnejší je osobný kontakt. Veľmi efektívnym spôsobom sú aj prezentácie, odborné a špecificky zamerané veľtrhy a výstavy, z ktorých značná časť umožňuje priamy predaj vystavovaného tovaru. Trh v Maďarsku je mimoriadne náročný so silnou domácou i zahraničnou konkurenciou. Stanovenie cenových úrovní preto musí vychádzať z podrobnej znalosti cenových úrovní a primeraného zisku pre danú komoditu. Tak ako všetci aj maďarský obchodný partner očakáva cenovú výhodnosť tovarov, preto v rokovaniach celkom efektívne používa argumenty vychádzajúce zo znalosti výrobných i logistických nákladov v SR a očakáva ich zohľadnenie pri cenovej ponuke. Tieto okolnosti sú aj v prevažnej väčšine dôvodom jeho dopytov. Maďarský obchodný partner využíva aj skutočnosť, že má detailné informácie o ekonomických podmienkach aj v rámci jednotlivých regiónov (vysoká nezamestnanosť, dostupnosť surovín, tradície výroby a pod.).

Vo vzťahu k zákazníkovi-odberateľovi sa správa aktívne prostredníctvom širokej škály informačných a akvizičných kanálov, ktoré vytvárajú mimoriadne rozsiahlu štruktúru možností. Stále viac podnikateľov, malých aj stredných je prezentovaných na internete vlastnou web stránkou. V uvedených informačných sieťach je množstvo informácií, ktoré umožňujú precízny výber kooperačného partnera. Bez prezentácie podnikateľských aktivít v takýchto informačných kanáloch je pôsobenie v podnikateľskom prostredí sťažené. Tieto formy prezencie významne uľahčujú účasť v procese verejného obstarávania v štátnom i súkromnom sektore. Najefektívnejším spôsobom účinkovania slovenských podnikateľských subjektov v Maďarsku je etablovanie firemného zastúpenia vo formách, ktoré umožňuje domáca legislatíva.

Platobné podmienky a tvorba cien

V platobnom styku sa používajú všetky štandardne dostupné platobné a záručné nástroje – priama platba, akreditív, platba proti dokumentom ale aj platby vopred pre bankovú inštitúciu. Všeobecne sa úhrada za dodávku realizuje do 30 dní alebo 60 dní, u tovarov investičného charakteru do 180 dní. V tomto smere je pre obe strany veľkou výhodou prítomnosť maďarských bankových subjektov na našom bankovom trhu. Vstupom SR a Maďarska do EÚ sa zmenil i spôsob vzájomného zúčtovania dane z pridanej hodnoty, ktoré sa zavedením medzinárodného daňového čísla významne zjednodušilo.

Tvorba jednotných cien vo väčšine prípadov zahŕňa aj priamo dodávku tovaru, pričom uplatňuje sa aj zónová tvorba cien. Všeobecne akceptované je aj zohľadnenie podmienok v danej oblasti ako aj časové zohľadnenie dodávky tovaru pri tvorby cien. Pri zľavách a zrážkach sa uplatňujú možnosti dohôd na všeobecne používaných zásadách zliav ako platobné zľavy (podľa platobných podmienok) a množstevné zľavy (pri objemovo veľkých dodávkach).

Špecifiká podnikania v Maďarsku a možnosti prieniku na miestny trh

Na maďarský trh je možné vstúpiť spravidla dvoma zaužívanými spôsobmi. Prevláda variant vstupu cez veľkoobchod. Druhou možnosťou je vstup prostredníctvom obchodného zástupcu. V oboch prípadoch je nutná reklama a propagácia výrobku.

- Nepriamy vývoz (odporúčame využívať pri začínajúcich vývozoch)
- Domáci vývozný veľkoobchodník – dodanie tovaru pre už fungujúce veľkoobchody s už existujúcou sieťou odberateľov
- Domáci vývozný zástupca – výhradný zástupca v krajine pre danú komoditu a typ tovaru alebo služby
- Spolupracujúce organizácie - miestny podnikatelia, ktorí daný tovar, službu ponúkajú za dohodnutú platbu
- Spoločnosti pre riadenie vývozu – exportno-importné spoločnosti, ktoré uvedú tovar, prípadne službu na trh

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

V posudzovaní odbytových možností slovenských výrobkov na maďarskom trhu je treba vychádzať z podmienok, ktoré sú na uvedenom trhu, z výrobného potenciálu a kvality domácej produkcie. Maďarský priemysel je do veľkej miery odkázaný na dovoz základných surovín tak v oceliarskom ako aj chemickom priemysle a tiež na dovoz energonosičov. Takisto maďarská poľnohospodárska výroba nepokrýva v plnej miere potreby potravinárskeho priemyslu. V roku 2018 hlavnými položkami exportu do Maďarska boli ropné oleje, časti a súčasti motorových vozidiel, telefóny, televízory, osobné automobily, umelé hnojivá, ploché valcované výrobky zo železa. Určité možnosti poskytuje maďarský trh pre vývoz bielej techniky, výrobkov zo železa, syrov a cukrovínok.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Dôležitým aspektom pre prienik na maďarský trh je aj propagácia a reklama tovaru. Podľa štatistických údajov dochádza v posledných rokoch k rastu nákladov vynaložených na reklamu. Vo veľkej miere je nutné dbať aj na marketingovú komunikáciu cez internet

a reklamu výrobkov a služieb cez internet. Cielená propagácia ja na maďarskom trhu nevyhnutná, hlavne pre spotrebný tovar a potravinárske výrobky.

Významným spôsobom vstupu a udržania sa na maďarskom trhu je tiež účasť na prezentačných akciách ako veľtrhy, trhy, výstavy, workshopy, odborné konferencie, sympóziá a podobne. Veľmi efektívne možnosti rozšírenia obchodných vzťahov reprezentujú obchodno-výrobné kooperácie, joint - venture, vstup kapitálu do slovenských podnikov. Výrobcovia hľadajú možnosti premiestniť výrobu do krajín s nižším mzdovým zaťažením, príp. aj s ďalšími komparatívnymi výhodami (nižšie výrobné náklady, lacnejšia energia, lacnejšie domáce vstupy). Najväčšou výstavníckou organizáciou v Maďarsku je spoločnosť HUNGEXPO Rt. so sídlom a výstavnými pavilónmi v Budapešti. Uvedená obchodná spoločnosť ročne organizuje viac než 40 výstav a veľtrhov, ich zoznam a kontaktné údaje na spoločnosť sa nachádzajú na internetovej stránke www.hungexpo.hu. Ďalším dôležitým subjektom v tejto oblasti je Syma+SD Kft www.syma.hu, ktorý organizuje výstavy a prezentácie v Budapešti. Zoznam výstav a veľtrhov celoštátneho ako aj regionálneho charakteru je vystavený na internetovej stránke Maďarskej priemyselnej a obchodnej komory www.mkik.hu.

Špecifikom maďarského trhu je aj umiestnenie zastúpení veľkých medzinárodných obchodných i priemyselných korporácií, ktoré sú aktívne nielen v Maďarsku, ale svojou činnosťou pokrývajú rozsiahlejšie záujmové teritória strednej a východnej Európy. Spojenia s týmito centrami vytvárajú tiež významný kanál k podnikateľským možnostiam všetkého druhu. Geografickou blízkosťou trhov juhovýchodnej Európy vytvárajú výborné možnosti na obchodný styk s ďalšími krajinami nielen v rámci EÚ ale i celého sveta. Najobvyklejšou formou vývozu tovaru je vývoz prostredníctvom veľkoskladov, ktoré sú obyčajne úzko prepojené s obchodnými reťazcami. Obvyklé je využívanie služieb obchodných agentov, ktorí zastupujú zahraničné firmy. Distribučné systémy v Maďarsku prechádzajú postupnými zmenami a v plnej miere sa prispôbujú zvyklostiam v EÚ. Súčasným trendom na distribúciu tovaru je vertikálny marketingový systém. Zahrňuje výrobcu, veľkoobchodníka, maloobchodníka a vytvára zjednotený systém. Disponuje vlastnými obchodnými (nákupnými) oddeleniami, čím sa do veľkej miery vylúčili obchodní sprostredkovatelia. Možnosť umiestnenia slovenských výrobkov v obchodných reťazcoch je určená predovšetkým výhodnou cenovou úrovňou, servisom, kvalitou, poskytovaním resp. participovaním na marketingových (reklamných) kampaniach. Predaj v obchodných reťazcoch je spojený s vysokými prvotnými nákladmi.

V súčasnosti je pre úspešný export a distribúciu tovaru a služieb na maďarský trh v prvom rade dôležité zamerať sa na marketing. Z toho vyplýva aj nutnosť dbať na tvorbu a neustálu aktualizáciu vlastných internetových stránok a to minimálne v bilingválnej verzii (SK-HU, resp. SK-ENG). Zamerať obsah internetových stránok na prezentáciu výrobného programu spoločnosti s vizuálnou ukážkou niektorých produktov, prezentáciu spoločnosti s aktualizovanými ekonomickými ukazovateľmi - obrat za príslušný rok, medzročná zmena, zisk/strata, export/import, počet zamestnancov, referencie spoločnosti, cenník, aktualizovať kontaktné údaje na zodpovedné osoby, ktoré sú schopné komunikovať v cudzom jazyku. Internetová web-stránka je vzhľadom k rozširovaniu a zlepšovaniu technickej vybavenosti podnikateľa najjednoduchším a veľmi efektívnym informačným kanálom medzi spoločnosťou a potenciálnym zákazníkom.

Pred uzatváraním obchodných zmlúv sa odporúča vyhľadať advokáta príp. poradenskú spoločnosť a informovať sa resp. preštudovať súvisiace právne predpisy. Uzavretie obchodných zmlúv sa odporúča v písomnej forme v dvojjazyčnom znení, alebo v anglickom, resp. nemeckom jazyku. Pri výbere maďarského obchodného partnera sa odporúča vybrať si

obchodne uznávaného partnera s dobrou komerčnou povest'ou, ktorý má bohaté skúsenosti v podnikaní s danou komoditou.

Prieskumom trhu sa zaoberajú najmä GFK Hungária Kft. (www.gfk.com), GKI Gazdaságkutató Zrt. (www.gki.hu), Kopint-Tárki Zrt. (www.kopint-tarki.hu) a Szonda Ipsos Kft. (www.szondaiptos.hu).

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Maďarsko spolu s ďalšími 9 krajinami EÚ vstúpili do Schengenského priestoru dňa 21. decembra 2007, čo znamená voľný pohyb osôb a tovaru v rámci EÚ a jej zmluvnými krajinami.

Doprava a odporúčané dopravné spojenia

Telefónne čísla na dopravné spoločnosti

Maďarská železničná spoločnosť – MÁV	06(40)-49-49-49 +36-1-371-9449	(zo zahranicia)
Budapeštianska dopravná spoločnosť – BKV	+36-1-258-4636	
Budapeštianske letisko Ferenc Liszta	+36-1-296-7000	

Telefónne čísla na taxi služby

6x6 Taxi	2-666-666
Taxi 4	4-444-444
Taxi 2000	+36-1-200-0000
City Taxi	2-111-111
Zóna Taxi	+36-1-365-5555
Airport Transfer Taxi	06-9999-9999

Cestná doprava

Celková dĺžka diaľnic v Maďarsku je 704 km a rýchlostných ciest je 129 km. Správu diaľnic má na starosti štátna spoločnosť Állami Autópálya Kezelő Zrt. Zoznam najfrekventovanejších diaľnic s počtom kilometrov:

- M1: Budapešť – Hegyeshalom (smer Rakúsko), 171 km;
- M2: Budapešť – Parassapuszta (smer SR) 85,1 km;
- M3: Budapešť – Barabás (smer Ukrajina), 234 km;
- M5: Budapešť – Rösztke (smer Srbsko), 174 km;
- M6: Budapešť – Ivándárda (smer Chorvátsko), 218 km;
- M7: Budapešť – Letenye (smer Chorvátsko), 232 km;

V septembri 2008 došlo k odovzdaniu do prevádzky nových úsekov diaľničného obchvatu M0 (obchvat Budapešti). Odovzdaním chýbajúceho východného úseku M0 došlo k prepojeniu diaľnice M1 s M6, M5, M3 a M2. Celková dĺžka obchvatu M0 je 78,5 km, maximálna povolená rýchlosť je stanovená na 110 km/h. Používanie diaľnic v Maďarsku je spoplatnené formou diaľničných známok. Diaľničnú známku je možné zakúpiť na predaj priamo vyznačených miestach, čerpacích staniciach alebo cez internet, prostredníctvom mobilného telefónu cez sms alebo prostredníctvom mobilného telefónu cez volanie na linku +36/1-999-6100.

Letecká doprava

Maďarsko disponuje viac než 40 letiskami, z toho je nasledovných päť evidovaných ako medzinárodné letisko:

Letisko Ferenc Liszta Budapešť, ICAO: LHBP

Letisko v Debrecíne, ICAO: LHDC

Letisko Győr-Pér, ICAO: LHPR

Letisko Pécs-Pogány, ICAO: LHPP

Letisko Sármellék/Balaton, ICAO: LHSM

Najväčším maďarským letiskom je letisko **Ferenc Liszta** v **Budapešti**, ktoré je rozdelené na štyri terminály. Terminál 1 slúži pre nízkonákladové (low-cost) letecké spoločnosti, terminál 2A pre lety v Schengenskom priestore, terminál 2B pre lety mimo Schengenského priestoru a GAT – pre malé a súkromné lietadlá. Prevádzkovateľom letiska je britská spoločnosť BAA International Ltd., bližšie informácie na www.bud.hu. V roku 2011 skrachovala maďarská národná letecká spoločnosť Malév. V súčasnosti významnú pozíciu na maďarskom trhu zohrávajú nízko nákladové letecké spoločnosti WizzAir a RyanAir. Podrobnejšie údaje o všetkých maďarských letiskách je možné nájsť na internetovej stránke www.hungaryairport.hu.

Železničná doprava

Maďarská štátna železničná spoločnosť MÁV Zrt. zabezpečovala do konca júna 2007 osobnú a nákladnú železničnú dopravu. Po privatizácii jej nákladnej divízie, osobnú dopravu vykonáva jej dcérska spoločnosť MÁV-START Zrt. a nákladnú rakúskym kapitálom privatizovaná MÁV Cargo Zrt. Bližšie informácie o cestovných poriadkoch vlakov osobnej dopravy: www.mav-start.hu.

Ubytovanie

Maďarsko disponuje s ubytovacími zariadeniami od základnej až po najvyššiu úroveň. Ubytovanie je možné zarezervovať všetkými dostupnými možnosťami, telefonicky, faxom a on-line. Zoznam ubytovacích zariadení s on-line rezerváciou je možné nájsť na nasledovných internetových

stránkach: www.budapestszallodak.hu, www.budapesthotelreservation.hu, www.travelport.hu a www.szallas.net. Parkovacie možnosti ponúkajú hotely v hlavnom meste za príplatok (od 10 EUR/deň), avšak nie všetky hotely disponujú s parkovacími miestami. V Maďarsku sa platí turistická daň (v Budapešti vo výške 3 % z ceny ubytovania, ktorá od 1.1. 2012 sa zvýši na 5%), preto je potrebné sa poinformovať pred rezerváciou ubytovania, či je v cene zahrnutá aj uvedená daň.

Zdravotné zabezpečenie

Štátnym občanom krajín EÚ, ktorí sa zdržiavajú v Maďarsku len na krátku dobu (prechodný pobyt), je zabezpečená základná zdravotná starostlivosť v bezpodmienečne nutnej miere v akútnych a naliehavých prípadoch. Táto zdravotná starostlivosť vychádzajúca z medzinárodných zmlúv, dohôdov a právnych predpisov zahŕňa v sebe lekársku a nemocničnú starostlivosť. Slovenským štátnym občanom pracujúcim v Maďarsku vzniká oprávnenie na úplnú zdravotnú starostlivosť odo dňa začatia pracovného pomeru a maďarský zamestnávateľ je

povinný platiť odvody do zdravotnej poisťovne. Na základe toho zamestnanec obdrží formulár „Potvrdenie o oprávnení na zdravotnú starostlivosť“ a evidenčné číslo „TAJ“.

Bližšie informácie o zdravotnej starostlivosti v Maďarsku poskytuje maďarská štátna zdravotná pokladnica (Országos Egészségbiztosítási Pénztár), www.oep.hu, tel: +36-1-350-2001.

Sviatky a voľné dni, nevhodné na pracovné rokovania:

- 1. január
- Veľká noc
- 15. marec
- 1. máj
- Turíce
- 20. august
- 23. október
- 1. november
- 25. a 26. december

Príloha č. 1

Ústredné orgány štátnej správy a inštitúcie Maďarska

Vláda Maďarska

www.kormany.hu

Dr. Viktor Orbán

Predseda vlády MR:

Dr. Zsolt Semjén

Podpredseda vlády

Dr. Sándor Pintér

Podpredseda vlády

Dr. Mihály Varga

Podpredseda vlády

Členovia vlády Maďarska:

Dr. Sándor Pintér

Ministerstvo vnútra

Prof. Dr. Miklós Kásler

Ministerstvo ľudských zdrojov

Péter Szijjártó

Ministerstvo zahraničného obchodu a zahraničných vecí

Dr. István Nagy

Agrárne ministerstvo Maďarska

Dr. László Trócsányi

Ministerstvo spravodlivosti

Dr. Tibor Benkó

Ministerstvo obrany

Antal Rogán

Kabinet predsedu vlády

Gergely Gulyás

Úrad predsedu vlády

Dr. László Palkovics

Ministerstvo inovácií a technológií

Dr. Mihály Varga

Ministerstvo financií

Ďalšie ústredné orgány štátnej správy a štátne agentúry

Ústredný štatistický úrad (KSH) www.ksh.hu

Národný daňový a colný úrad (NAV) www.nav.gov.hu

Maďarský energetický a regulačný úrad www.mkeh.gov.hu

Štátny úrad pre atómovú energiu www.haea.gov.hu

Národný úrad duševného vlastníctva www.sztnh.gov.hu

Maďarská turistická agentúra www.itthon.hu

Maďarská banka pre export a import www.exim.hu

Národný úrad pre výskum, vývoj a inovácie www.nkfi.gov.hu

Maďarská investičná a promočná agentúra www.hipa.hu

Zväzy a komory:

Maďarská obchodná a priemyselná komora (MKIK) www.mkik.hu

Budapeštianska obchodná a priemyselná komora (BKIK) www.bkik.hu

Celoštátne združenie podnikateľov a zamestnávateľov (VOSZ) www.vosz.hu

Celoštátne združenie priemyselných korporácií (IPOSZ) www.iposz.hu

Celoštátne združenie stavebných podnikateľov (ÉVOSZ) www.evosz.hu

Celoštátny zväz zamestnávateľov a priemyselníkov (MGYOSZ) www.mgyosz.hu

Ďalšie užitočné linky:

Všeobecné informácie o Maďarsku www.magyarország.hu

Vyhľadávanie zákonov, legislatívy

www.kereses.magyarország.hu/jogszabalykereso

Dane a financie-Ministerstvo národného hospodárstva

www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/ado-es-penzugyekert-felelos-allamtitkarsag/felelossegi-teruletek

Verejné obsaťovanie www.kozbeszerzes.hu/

Zakladanie firiem

www.ugyintezes.magyarország.hu/ugyek/410009/Ceg_alapitasa20091202.html

click on Hungary 2016

http://hipa.hu/media/11267//hipa_clickonhungary.pdf

Informácie o firmách

www.e-cegjegyzek.hu/index.html, www.tanusitottcegek.hu/default.asp?page=online

Katalóg dodávateľov www.123beszallito.hu/

Diplomatické zastúpenie SR v Maďarsku:

Veľvyslanectvo SR v Budapešti

1143 Budapest, Stefánia út 22-24

Tel: +36-1-460-9010

Fax: +36-1-460-9020

E-mail: emb.budapest@mzv.sk

Slovenský inštitút v Budapešti

1088 Budapest, Rákóczi út 15

Tel: +36-1-327-4000

Fax: +36-1-327-4008

E-mail: si.budapest@mzv.sk

Generálny konzulát SR v Békešskej Čabe

Derkovits sor 7

5600, Békésská Čaba, Maďarsko

Tel.: 36/66445094

Fax: 36/66451824

Email: cg.bekescsaba@mzv.sk

Dátum: 31.mája 2019